

בעל העקידה

מתורתו של רבינו רבי יצחק עדאמה זיע"א

מחבר ספר "עקידת יצחק"

גיליון כ"ד - פרשת ויקרא תשפ"ו

מהדורת איל

ביאור ענין הקרבנות

שלא יתכן שמפני זה ציוה ה' את כל עבודת הקרבנות, ועוד שהרי גם נח והאבות הקריבו קרבנות, ושם לא שייך טעם זה.

עוד יש להעיר שתי הערות בלשון הפסוק הראשון המדבר אודות הקרבנות. א. מדוע נאמר 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה', שלכאורה ראוי יותר לומר, 'אדם מכם כי יקריב קרבן'. ב. מדוע חזרה התורה בסוף הפסוק ואמרה 'תקריבו את קרבנכם', לכאורה גם בלא תוספת זו מובן שמדובר על הקרבנות שיקריבו שיהיו מהבהמה מהבקר ומהצאן.

נראה לבאר, על פי דברי הכוזרי (מ"ב סי' כו) שענין הקרבנות הוא דרך לאומה הישראלית להידבק בשכינה, וכפי שהנפש השכלית ניוזנת מדברים רוחניים ומקיום התורה והמצוות, כך פועלת הקרבת הקרבנות כפי אשר ציוה ה', להשראת השכינה על ישראל, וכפי שאמרו בספרי (פנחס קמ"ג) על הפסוק 'אִשֶּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַה' (במדבר כח ח), שהנחת רוח לפני ה' היא בכך 'שאמרתי ונעשה רצוני'. והסיבה שהקרבת הקרבנות גורמת לדביקות בה' ובהשראת שכינתו על ישראל היא, מפני שהקרבת הקרבנות מראה ומגלה, שתכלית כל מה שיש בעולם הוא רק לצורך עבודת ה', וגם כל אברי גופו, חושיו וכוחותיו, מסורים הם לעבודת ה' ולהללו, וזהו ענין הקרבנות להראות כאילו הוא מקריב את כל גופו לה', ועל ידי המעשים הללו של הקרבת הקרבנות מזדככת מחשבת המקריב אל התכלית הנזכרת, שכל מה שיש בעולם הוא אך ורק לצורך עבודת ה' וקיום תורתו ומצוותיו, וכשהאדם מגיע להבנה והרגשה זו, הרי הוא זוכה להשראת השכינה ולדביקות בה'.

זהו שנאמר 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה', לרמוז שעיקר ההקרבה היא הכוונה בשעת ההקרבה שכאילו האדם מקריב את גופו וכל עניניו הגשמיים לה', ולכן, לאחר שפירשה שהקרבן הוא מבהמה בקר וצאן, חזרה התורה ואמרה 'תקריבו את קרבנכם' להדגיש ענין זה, שעיקר הכוונה בהקרבת הקרבנות היא שיקריב את עצמו ואת כל עניניו הגשמיים לתכלית שהיא עבודת ה'.

עקידת יצחק שער נז

בלבונה. לא קנית לי בפסך קנה וחלב זבחיך לא הרויתני אך העבדתני בחטאותיך הוגעתני בעונתיך. אנכי אנכי הוא מכה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר'.

על הפירוש השני שהקרבן הוא עונש על החטא, יש להקשות, שהעונש צריך להיות לפי ערך זה שיחטא עליו, וכיון שאין כלל אפשרות להעריך את החטא לה' לעומת דבר אחר, אי אפשר לקבוע דבר שיהא כפרה על חטא שחוטאים אליו. גם הפירוש השלישי קשה, שלא מסתבר שרצון ה' שהכהנים ישמחו באכילת הקרבנות הבאים על החטאים. וכמו כן יש להקשות על הפירוש הרביעי, שאין שום טעם שרצון ה' יהיה להשחית את הבהמות.

עוד יש להקשות, מדוע ציותה התורה שהחוטא בשוגג מביא קרבן, ואילו המזיד לחטוא אינו מביא קרבן, והלא לכאורה מסתבר להיפך, שהחוטא במזיד שצריך לחזור בתשובה, יש לו להביא קרבן כדי שעל ידו יתחרט ויכופר לו, אבל החוטא בשוגג לכאורה אינו צריך לשוב בתשובה, שהרי לא היתה כוונתו כלל לחטוא, ומדוע הצטווה להביא קרבן.

אכן לענין קרבנות הבאים על החטאים יש לבאר, שענין הקרבנות הוא לעורר את האדם המביאו, שכשם שעושים לקרבן, שחיטה הפשט ניתוח והעלאה, כך היה ראוי לעשות לו עצמו על כך שלא נזהר ונשמר מלבא לידי חטא, וכשרואה זאת הרי הוא מתחזק ומוסיף בעצמו יראת שמים להשמר מלעבור על ציווי ה', אבל החוטא במזיד לא נתנה לו תורה את האפשרות להתכפר על ידי קרבן, כדי שלא יתפרסם שיש החוטאים במזיד, ומתכפרים על ידי קרבן, אלא הם צריכים לשוב בתשובה ולתקן מעשיהם.

אבל לענין קרבנות נדבה או חובה שאינם באים על חטא קשה, מה ענין עבודת ה' בהקרבת הקרבנות. ומפני זה ביאר הרמב"ם (מורה נבוכים ג' מ"ג) שטעם הקרבנות הוא מפני שבזמן קבלת התורה היו ישראל משוכים אחר כל העולם שהיו עובדים עבודה זרה ורגילים להקריב להם קרבנות, וכדי שלא יעבדו עבודה זרה, ציוה ה' שיקריבו קרבנותיהם אליו. וכבר תמהו עליו הרמב"ן (ט' א') ועוד רבים מהראשונים,

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם (ויקרא א. ב.)

פרשה זו פותחת את החומש העוסק בתורת הקרבנות, ובה הוזכרו כל מיני הקרבנות שציוה ה' להקריב לפניו, חלק מהם קרבנות חובה, וחלק קרבנות נדבה, קרבנות החובה כוללים קרבנות הבאים על חטאים, כגון חטאת ואשם, וכן קרבנות עולות ושלמים הקריבים בימות החול ובימות המועדים.

המתבונן בענין הקרבנות, תמה ועומד, לשם מה ציוה ה' להקריב לפניו קרבנות, ומהי עבודת ה' הטמונה בהקרבת הקרבנות, וכיצד הם מכפרים על החטאים והעוונות שנצטוו החוטאים להביא קרבנות. והנה יתכנו ארבע סיבות והסברים בענין הקרבנות, ולכאורה יש להקשות על כל ארבעתם, וכדלהלן.

ארבע האפשרויות להבנת ענין הקרבנות הם: א. כדי לרצות בזה את ה' ולפייסו, בדומה למלך בשר ודם שהחוטא לפניו מרצהו על ידי שמביא לו מתנות. ב. בתורת קנס ועונש לאדם החוטא, שעל ידי שמקריב קרבן מכספו הרי הוא כפורע את חובו על החטאים שחטא, בדומה לעונשי הגוף שמייסרים בהם את החוטאים, אף שאין מגיע למלך שום תועלת מעונשים אלו. ג. שהם לתועלת הכהנים עובדי המקדש, שיקבלו את שכרם מבשר הקרבנות הנאכלים להם, ומעורותיהם. ד. שיש ענין בהשחתת הבהמות הנקרבות והפסדם מהעולם.

אלא שעל כל הפירושים יש לתמוה. הפירוש הראשון קשה, שבפשטות הריצוי והפיסו שייכים רק אם קיבל דבר שהיה חסר לו, והרי ודאי שלקב"ה לא חסר כלום, כנאמר (תהלים ג' ט-ו) 'לא אֶקַח מִבֵּיתָךָ פֶּרִי מִמִּקְלָאתֶיךָ עֲתוּדִים. כִּי לִי כָל חַיְתוֹ יַעַר בְּהַמּוֹת בְּהַרֵי אֶלְפִי'. ואין לקב"ה הנאה מעצם הקרבנות, כדי שמחמתם יכפר ה' על עוונות המקריבים, וסיבת כפרת ה' על העבירות אינה מחמת הקרבנות, אלא רק מפני שה' עצמו מכפר עליהם, וכנאמר (ישעיה' מג כג-כד) 'לא הביאת לי שיה עלתיך וזבחיך לא כבדתני לא העבדתיך במנחה ולא הוגעתיך